

Krigen nærmer seg nå sin avslutning. På alle fronter er våre tropper på frammarsj: i aust vinner den russiske arme stadig terreng og har gjenerobret en rekke viktige stillinger. De britiske og amerikanske invasjonstropper har satt seg fast på flere steder i Italia og forbereder fra disse baser på det europeiske fastland det avgjørende framstøt mot Nasityskland. Den militære og politiske kamp mot de nasistiske undertrykkere skjerpes på Balkan og hver dag bringer meldinger om opprettelsen av nye fristater. Tyskerne og deres forbundsfeller forsøker av alle krefter å styrke sin stilling og å oppmuntre sine soldater til fortsatt kamp ved å skremme dem med hårreisende beretninger om de forenede nasjoners krigsføring. Men nasipropagandaen er gjennomskuet. Folk vet at den er løgn og oppspinn fra ende til annen og lar seg ikke narre. Selv ikke de teatraliske fortellinger om Mussolinis "befrielse", en liten aksjon som blir blåst opp som om det skulle være en stor militær seier, vekker annet enn et medlidende smil. En har erkjent hvad de skal tjene til: å avlede oppmerksomheten fra de tyske nederlag!

Freden må vinnes! Mens den tyske propaganda bringer sine historier om "the big bad wolfe" og skjeller ut våre flyvere for "barnemordere" og "kulturskjendere", beskjeftiger pressa i de demokratiske land seg med de oppgaver som skal løses når seiren er vunnet. Det kan dreie seg om dager, ja timer når nasistenes fronter bryter sammen. Det gjelder da også å "vinne freden", å skape et klippefast fundament for en varig fred i Europa.

Også den frie norske pressa har tatt fredens problemer opp til alvorlig ordskifte, og det er blitt framhevet at det bare er to veier å gå for å oppnå en varig fred i Europa:

enten å fullstendig tilintetgjøre hele det tyske folk, eller å skape et demokratisk Tyskland.

Det lar seg ikke gjøre å utrydde et folk på 80 millioner mennesker, men en kan utrydde den mentalitet som har gjort dette folk til Europas svøpe! Og dette må gjennomføres med hard hånd. Etter krigen vil de seirende demokratier like lite samarbeide med prøysseråndens representanter som med nasismens. Det må skapes en ny ånd og en ny mentalitet i Tyskland, og vi vil i denne forbindelse nevne et forslag som ble framsatt i "Norsk Tidsskrift" for august måned i år. I denne frie norske avis ble det foreslått opprettet et internasjonalt pressedirektorat i Tyskland etter krigen. Vi som lever under nasityrraniet har sett hvordan tyskerne i Norge etterhvert har omdannet den norske pressa til å bli et lydige redskap for nasipropagandaen. Vi har sett hvordan de norske aviser stadig er blitt fortysket, så navnene snart er det eneste som er norsk i dem. Alt stoff fra lederartiklene til annonsene er underkastet en streng sensur, og avisene fylles med artikler og fortellinger fra tyske og "norske" byråer. På denne måten skal det norske folk ensrettes og gjøres til nasister. Hvert ord nordmennene leser er nasistisk løgnpropaganda, og bare et ihertig opplysningsarbeid gjennom den frie norske presse har greid å stanse denne fordummelsesprosess.

Det foreslåtte internasjonale pressedirektorat som tenkes opprettet i Tyskland etter krigen skal arbeide etter de samme retningslinjer som de nasistiske pressedirektorer i de besatte land. - Men med en stor forskjell: de skal utelukkende innholde sannferdige, konkrete opplysninger! Det vil derved kunne virke som et effektivt instrument i oppdragelsen av det tyske folk. Likheten mellom dette pressedirektorat og den tyske sensur består altså bare i apparatet. Forskjellen vil være den at pressedirektoratet står i sannhetens tjeneste, mens den tyske sensur stod og står i løgnens.

Direktoratet skal bestå av en alminnelig avdeling og en etterretningsmessig. Den alminnelige avdelings oppgave er å rettlede og sensurere hele den tyske pressa fra de største dagaviser til det mindste barneblad. Den skal skape avis-, tidsskrifts- og magasinstoff på de tyske åndsstrømninger som har kunnet frambringe et paradoks som Hitler. Den skal bygge på det omfattende historiske stoff en har til rådighet og gå helt tilbake til Fredrik Wilhelm den første, grunnleggeren av den prøyssiske pöbeltype. Den etterretningsmessige avdeling skal gjennom pressedirektoratets nasjonale seksjoner bringe fram detaljene i Tysklands overfall på de europeiske land før og under den annen verdenskrig. Den skal vise hvordan tyskerne i strid med folkeretten har misshandlet og utsuget disse land under okkupasjonen.

Denne krig har gang på gang brakt de mest hårreisende eksempler på hvor dypt prøysserånden og nasismen har trengt inn i det tyske folks mentalitet. De har ført til en fullstendig brutalisering og barbarisering av tyskerne. Den urofaktor som Tyskland derved er blitt, må elimineres hvis en varig fred skal kunne oppnås. Tyskerne er ikke selv istand til dette. De seirende demokratier må derfor tre støttende til. Et folk på 80 millioner i Europas hjerte, et folk gjennomsyret av nasismens gift, vil alltid bety en alvorlig trusel mot freden, selv om det militært er slått. Det er derfor nødvendig, og det er en garanti for gjentakelser av Hitlers bloddrypende skrekkevilde, at det tyske folk blir holdt stramt i tøylene og at en gjennomgripende oppdragelse av tyskerne blir foretatt. Den noværende tyske mentalitet må utryddes! Det norske forslag om et internasjonalt pressedirektorat har derfor vår fulle tilslutning. Nettopp dette forslag gjør det mulig - om enn på lang sikt - å få fjernet den viktigste årsak til alle europeiske kriger. Det er lite trolig at tyskerne uten videre vil finne seg i denne omlegging av hele sin tankegang, men dette arbeide må gjennomføres med ubønhørlig kraft. Denne oppdragelse er nemlig den eneste måte et framtidig samarbeid mellom Tyskland og demokratiene kan sikres på. Inntil en er kommet så langt at dette arbeid er fullbyrdet, må landet okkuperes og først når Tyskland igjen er blitt demokratisk vil besettelsestroppene kunne trekkes ut av landet. I mellomtiden må ethvert forsøk på å forhale eller å ødelegge direktoratets oppdragelsesarbeid slås ned med hard hand.

Det har vakt pinlig oppmerksomhet at "Norsk Tidsskrift" i august bragte en artikkel som under maske av en slags forståelsespolitikk nærmest forlanger at de forente nasjoner skal falle på kne for det tyske folk og be og tryggle det om de ikke vil være så snild å samarbeide med oss. Det ser ut til at forfatteren av dette produkt er redd for at Tyskland virkelig har noen av alle disse "hemmelige våpen" som de har det så travelt med å fortelle oss om. Han skriver ordrett: "Det er mulig at den tyske krigsledelse vil gripe til de siste desperate midler, til gass, bakteriekrig eller kanskje enno mere destruktive metoder." Denne mulighet er årsaken til hans frieri til det tyske folk. Bare det kaster det hitlerske regime og innsetter et statsstyre som virkelig er innstillet på fredelig samarbeid, så skal det bli mottatt med åpne armer av de forente nasjoner. Nei og atter nei! Enhver som kjenner litt til det tyske folks mentalitet - og den har vi i de siste år hatt litt for godt høve til å lære å kjenne - vet hvor rotfestet nasismen er, hvordan hele den tyske ungdom er blitt flasket opp med denne gift og er blitt så fordummet, at den først gjennom et tålmodig og iherdig arbeid igjen kan læres opp til å tenke klart. Det tyske denne forfatter regner med, det eksisterer ikke lenger. Det hører heime i tidligere århundrer. Det tyske folk

vi har å gjøre med idag er det nasistiske. Med det kan vi ikke forhandle. Dette folk må oppdras fra grunnen i demokratisk ånd. Vi må forhindre at Tyskland igjen kankomme til å danne en antidemokratisk front eller slutte seg nært til andre autoritære diktaturstater. Først da har vi vunnet freden.

Enkelte av de planer som i de siste år har sett dagens lys har ikke tatt hensyn til dette, og er for en stor del preget av den samme mentalitet som vi idag og også i framtiden med all kraft vil og må bekjempe hvis verden ikke igjen skal bli utsatt for ødeleggende kriger. Vi må konsekvent og hensynløst utrydde allt som kan skape grunn for en gjentakelse av nasismens og fasyismens forbannelse. Dette er den åndelige side av denne krig. Krigon på slagmarkene avsluttes med freden, men den åndelige krig må føres videre til den demokratiske ånds endelige og fullstendige seier!

Vi kommenterer:

I "Friheten" nr. 27 blir det polemisert mot vestmaktens krigsinnsats. "Verden venter annet enn konferanser og hermelighetsfullhet", skriver avisen. De store resultater de britisk-amerikanske armeer har oppnådd blir forbigått uten et ord, bare bombingene av Tysklands rustningsindustri og forsyninger blir nevnt. Vi vil derfor minne om at nasistene og fascistene er kastet ut av Afrika og at de tidligere italienske kolonier er besatt. Vi har enno ikke glemt de harde kamper i Nord-Afrika, panserslagene ved El Min og fjellkampene i Tunis. Sicilia og Øyene mellom Sicilia og Tunis er erobret og britiske og amerikanske soldater står no i Italia. Tropper og materiell blir stadig skipet over til fastlandet og det er bare et tidsspørsmål når de avgjørende kamper blir innledet. "Friheten" har visst også glemt den maritime krig og sjøfolkenes innsats. Trass i miner, fly- og u-båtangrep gjør de sin plikt og bringer våpen, ammunisjon og forsyninger fram til de oversjøiske fronter. Disse tapre soldater og sjøfolk tenker "Friheten" på. Vi beklager at denslags polemikk får spalteplass i den frie norske pressa idag.

Forredere seg imellom. NS-mannen Roald Dysthe har anmeldt "minister" Hagelin for korrupsjon og rasjoneringssvindel. Da statsadvokaten ikke greide å dysse ned saken, har han no besluttet å anklage Dysthe for overtredelse av Quislingforordningen om angrep på offentlige personligheter i parti og stat.

Brennevin som lokkemat. Lofotfiskerne streiker fordi hele fangsten deres blir beslaglagt av tyskerne og ikke kommer nordmennene til gode. Terboven har no besluttet å lokke fiskerne med ekstrarasjoner på brennevin hvis de gjenopptar arbeidet, men de norske fiskere vil nok ikke la seg bestikke. Forsyningssituasjonen i Nord-Norge har forværret seg ytterligere.

Norske offiserer. Løytnantene Einar Wergeland og Ole Ness er død i krigsfangenskap i Schoeken i Polen. En rekke andre norske offiserer er også avgått med døden i denne leiren. Av de offiserer som nylig ble arrestert og tyskerne, er allerede ca. 1000 mann sendt til Polen. Den kjente fotballspiller Carl Klausen fra "Lyn" ble også sendt, skjönt han bare har tjent 6 måneder i Gardon. Klausen var frivillig i Finland og avanserte her til seršgant. Hans bosted var da han ble arrestert Mo i Rana.

Kronprinsesse Märtha innviet den 17. ds. i New York den kongelige norske marines nye artilleriskole på Travers Island. Prins Harald, som no er 6 år gammel, var tilstede i flatens uniform.

Politiet. På Vestlandet har tyskerne tatt gisler for å gjøre politi-korpserne myke. En rekke av politiets tillitsmenn er satt fast og det antydes at nye arrestasjoner vil følge. I Bergen er 12 politimenn sperret inn fordi de ikke sympatiserte med nasistene. - I Gjøvik har 9 medlemmer av politiet meldt seg ut av NS etter mordet på Eilifsen. Dermed er Gjøvik politi fri for organiserte nasister.

Masseflukt fra NS. I Sarpsborg begynner utmeldelsene av partiet å anta karakteren av masseflukt. 52 "frontkjemper" meldte seg i slutten av august ut av NS. De var kommet tilbake fra Østfronten og etter å ha vært i Oslo i to dager levte de inn medlemsbøkene sine og bad om å bli strøket av NS-rullene.

Krigserstatningen. Tyskernes konto i Norges Bank er nå kommet opp i 8 milliarder kroner. Den er formelt ordnet som et lån fra Norges Bank til den tyske stat. Tyskerne har tvunget quislingene til å avsette svære beløp på statsbugett til avbetaling på kontoen. Denne maskerte krigserstatning som de norske skatteborgere må betale, heter offisielt "utgifter i samband med krigen". No skal også kommunene tilpliktes å betale bidrag til finanseringen av tyskernes krig. Ifølge en ny lov av 17. august er ikke tillates offentliggjort i Lovtidene skal kommunene i budgettåret 1943/44 betale såkalt krigsfinanseringsbidrag til staten. Størrelsen av disse har en enno ikke oversikt over, da staten kan utskrive tilleggsbeløp hvis kommunene kan tåle det uten å øke beskatningen.

Pisket ihjel. En nordmann som tjenestegjorde i den såkulte norske vaktbataljon er rømt til Sverige. Han forteller at han fra november ifjor til april i år gjorde tjeneste som vakt ved en jugoslavisk fangeleir i Nord-Norge. I løpet av fire måneder døde 50 av leirens 380 fanger av sykdommer, sult, kulde og mishandling. Vaktmannen har vært vitne til hvordan tyske vakter pisket en fange til han falt bevisstløs om og seinere døde.

Svalbard. Det tyske overfall på den lille norske garnisonen på Svalbard gjør det mulig å bryte den tausheten som har hvilt over øya siden september 1941. Dengang ble, som en følge av det tyske angrepet på Russland, de meteorologiske stasjoner, kolgruvne og andre anlegg som kunne være nyttige for tyskerne ødelagt av de allierte. Befolkningen ble evakuert. Et par uker seinere kom en tysk ekspedisjon til øya, landsatte en bataljon soldater og anla en flyhavn der. I mai 1942 ble derfor en liten norsk avdeling sendt til Svalbard for å gjenopprette det norske herredømmet over øya og fortsette værmeldingstjenesten. Denne avdelingen, som bestod av 82 norske ishavsfolk med en isbryter og et annet lite skip, ble oppdaget av tyske fly som rettet sterke angrep mot dem. I denne ulike kamp ble det ene skipet senket og det annet satt i brand. Utrustningen gikk så å si fullstendig tapt. Med nød og neppe greide de overlevende å redde seg iland og til den russiske gruvebyen Barantsburg. Her fant de klar, sanitetsmaterieil og mat som russerne hadde latt bli igjen da de i september forlot byen. Under stadige angrep holdt nordmennene ut og foretok endog skiturer helt til den tyske flyhavnen ved Longyear-byen og satte tyskerne en kraftig skrekk i livet. Den 2. juli kom to britiske skip med norske tropper ombord til undsetning. Den 14. juli besøkte nordmennene Longyear-byen, men måtte fastslå at tyskerne var blitt redde og var stukket av. En norsk garnison på hundre mann ble latt tilbake på Svalbard, og det var disse hundre nordmenn som tyskerne måtte sette inn hele sin flåte i de norske farvann for å nedkjempe.

v v v

12/10 - 43.

Nordisk samarbeid er, trass i alle de mindre heldige erfaringer en har hatt på dette felt, alltid vært en ønskedrøm hos alle de nordiske folk. I 1940 så det ut til at denne drømmen endelig skulle bli virkelighet. Den strandet dessverre også dengang fordi alle gjerne ville ha fordelene ved et slikt samarbeid, men fryktet de forpliktelsene som det nødvendigvis måtte føre med seg. Denne krig har lært oss meget, ja så meget at selv ikke forpliktelsene virker skremmende lenger. Vi forstår nå betydningen av å stå samlet, enten det gjelder interne nasjonale spørsmål eller problemer av mellomfolkelig interesse. Dette har styrket forståelsen mellom de nordiske folk og dermed grunnlaget for et intimt samarbeid.

Vi nordmenn legger ikke fingrene mellom når vi sier vår mening om våre nabofolk. Vi snakker "rett ut fra leveren", selv om det ikke er særlig behagelig å høre for grannfolkene våre. I første rekke er det gått ut over brorfolket på den andre siden av Kjølen. Svenskene har ofte skuffet oss dypt under denne krig og har etter vår mening ikke holdt mål. De har dekket seg bak den nøytralitet den svenske regjeringens talsmenn stadig har hevdet, men som en har sett svært lite til i praksis. Vi har ikke glemt transittfarten, som gjorde det mulig for tyskerne å gjennomføre sitt overfall på vårt fedreland, og vi husker mange andre beviser på svenskens manglende holdning. På den annen side har vi heller ikke glemt at svenskene har gjort oss tjenester som vi ikke undervurderer, men som vi først etter krigen vil kunne gi den ros de fortjener.

Det er nå ikke tid til smålige oselspark. De nordiske land trenger hverandre og utfyller hverandre, og så snart det igjen er høve til det, ønsker vi å ta opp et nært samarbeid med dem. En ting må dog svenskene en gang for alle bli klar over, at vi ikke kan anerkjenne deres krav om Sveriges lederstilling i Norden. Norge har lidd og kjempet i 3 1/2 år, ikke bare for sin egen sak, men for de demokratiske idealer som alle de nordiske staters forfatninger bygger på. Vi tok opp kampen den 9. april 1940 mens svenskene sto og så på og danskene la landet sitt i pent for voldsmennene. Krigen har vært kostbar for Norge, men den har også brakt oss verdier som vi aldri vil miste. Den har sveiset nordmennene sammen til en stålsatt helhet og lært det en uegennyttighet i kampen for friheten, som kan stå som eksempel for alle frihetselskende folk.

Den 29. august i år beviste at heller ikke danskene uten videre vil finne seg i den stadig overhandtakende tyske innflytelse og nasistenes skjulte og åpne arbeid for å svekke det demokratiske styre. Siden den skjebnesvangre 9. april har vide bretter her heime sett på danskene med alt annet enn blide øyne, men gjennom hendelsene i august i år har nordmennene igjen fått respekt for det danske folk og hilser det med glede i rekkene til de folk for hvilke kampen for friheten - selv om den koster store ofre og lidelser - er større enn personlig velvære og behagelighet.

Finnland kan selvsagt ikke utelukkes fra et nordisk samarbeid, men dets stilling er idag uklar og vanskelig. Vi kan fullt og helt sympatisere med det finske folk under vinterkrigen, men etter dets inntreden i nasifronten i 1941 ser vi på den noverende finske regjering med mistro. Det er derfor vårt håp at finnene snart igjen finner tilbake til det demokrati som er i samsvar med dets forfatning og inntar sin plass i demokratiens rekke. Dette er et absolutt krav hvis Nordens geopolitiske enhet skal kunne sikres for framtiden.

De store problemer som henger sammen med det nordiske samarbeid er for betydningsfulle til at en kan la sympatier og antipatier spille noen